

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tulostavoiteasiakirja 2021

SISÄLLYSLUETTELO

1	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	3
1.1	Lisäämme elinvoimaa	3
1.1.1	Työllisyysasteen nostaminen.....	3
1.1.2	PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta	4
1.1.3	Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen	9
1.1.4	Saavutettavuuden edistäminen	10
1.1.5	Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee.....	11
1.2	Tavoittelemme hiilineutraaliutta	14
1.2.1	Hiilineutraaliuden edistäminen.....	14
1.2.2	Kiertotalouden ratkaisut.....	15
1.2.3	Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista.....	16
1.2.4	Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila	17
1.2.5	Kestävä kaupunkikehitys.....	18
1.3	ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite	20
2	Toiminnallinen tuloksellisuus.....	20
2.1	Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat.....	20
3	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	23
4	Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät	24
5	Voimassaolo ja seuranta	25
5.1	Liite.....	25
6	Allekirjoitukset.....	25

10.12.2020

Toiminta-ajatus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla.

Yleistä

ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY -strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

ELY-keskukset hyödyntävät aktiivisesti sekä virastokokonaisuuden eri tehtäväalueiden, että ELY-keskusten keskinäisiä yhteistyömahdollisuuksia tässä tulossopimuksessa määriteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi. ELY-keskukset toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä kumppaniverkoston kanssa edistäessään alueen elinvoimaa, kestävä kasvua ja tulevaisuutta sekä hyvinvointia ja sisäistä turvallisuutta.

Pitkän aikavälin strategiset linjaukset

Lapin ELY-keskus sitoutuu hallitusohjelmassa ja yhteisesti valmistellussa AVI-ELY –strategiassa 2020-2023 asetettuihin kansallisiin strategisiin painopisteisiin ja linjauksiin.

Lisäämme elinvoimaa Lappiin – Tuotamme ratkaisuja yhdessä asiakkaiden ja kumppanien kanssa

Toiminnan perusteena on Lapin kehittäminen ja asiakkaiden hyvä palvelu. Asiakkaiden palvelutarpeiden tunnistaminen ja niiden ratkaiseminen ovat keskiössä. Tuloksia tehdään yhdessä asiakkaiden ja kumppanien kanssa. ELY-keskuksella on erilaisia rooleja kumppanuusverkostoissa. Useimmiten merkitys on keskeinen tulosten ja ratkaisuiden aikaansaamisessa. Olemme aktiivisia aluekehittäjiä ja ratkaisujen hakeminen sekä löytäminen ovat toiminnan lähtökohtana kaikilla vastuualueilla ja TE-toimistossa. Vaikutamme alueiden käyttöön ja rakentamiseen sekä ympäristövaikutusten arviointiin. Rahoituksemme, hankintamme, palvelumme, neuvontamme, ohjauksemme ja valvontamme luovat edellytyksiä kestäväälle, menestyväälle ja uudistuvalla elinkeinoelämälle.

Lapin hyvinvointi, turvallisuus ja yhdenvertaisuus

Luonnon monimuotoisuus ja luonnonvarat ovat yksi Lapin vahvuuksista. Luonto luo perustan alueen hyvinvoinnille. Elinkeinoelämää on kehitettävä kestäväällä tavalla hyödyntäen parasta mahdollista teknologiaa. ELY-keskus edistää Lapissa asuvien, työskentelevien, liikkuvien ja täällä vierailevien ihmisten hyvinvointia. Toiminnan tuloksena ihmiset pystyvät sujuvasti liikkumaan ja nauttivat puhtaasta ja lajirikkaasta luonnosta, kulttuurista ja palveluista sekä kotoutuvat Lappiin. Valvontamme (mm. elintarvikkeet, ympäristöluvat, kalastus) ja toimintamme (mm. tulvien suojelu, ympäristövaikutusten arviointi, liikenneturvallisuus) edistävät turvallisuutta ja yhdenvertaisuutta. Toimintamme vaikuttaa myös alkutuotanto- ja matkailuelinkeinoin liittyvien eläinten hyvinvointiin.

ELY-keskus tuo asiantuntijuuden erilaisten kehittämisryhmien toimintaan. Osallistutaan ja edistetään aktiivisesti uudenlaisten kehittämisalustojen syntymistä. Aktivoidaan ver-

kosten ja ekosysteemien tarpeista nousevaa innovaatio- ja kehittämistoimintaa. Tavoitteena elinkeinoelämän monipuolistuminen ja arvoketjujen sekä paikallisten luonnonvarojen jalostuksen vahvistuminen.

1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus on jaettu strategiaan painopisteisiin *Lisäämme elinvoimaa* ja *Tavoittelemme hiilineutraaliutta* AVI-ELY -strategia-asiakirjan mukaisesti ja hallitusohjelmaan perustuen. AVI-ELY -strategian strateginen painopiste *Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta* on sisällytetty poikkileikkaavasti kohtiin *Yleistä* ja *Toiminnallinen tuloksellisuus*. ELY -keskukset osaltaan edistävät valtion aluehallinnon yhteisten strategisten painopisteiden tavoitteiden toteutumista.

1.1 Lisäämme elinvoimaa

1.1.1 Työllisyysasteen nostaminen

Tavoite: *Työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä.*

Vaikutetaan siihen, että mahdollisimman moni työnhakija saadaan työllistymään

- madalletaan työllistämisen kynnystä ja tarjotaan rekrytointia tukevia palveluja, sekä lisätään palkkatuen käyttöä yrityksissä
- luodaan työllisyyteen liittyviä ekosysteemejä työnantaja- ja työnhakija-asiakkaille suunnattuina palveluina (esim. Kemi, Kemijärvi), joilla voidaan edistää vaikeasti työllistyvien, osatyökykyisten, nuorten ja maahanmuuttajien työllistymistä sekä toimitaan kiinteässä yhteistyössä alueellisen kuntakokeilun kanssa.
- panostetaan vahvaan alkupalveluun sekä työnantajille että työnhakijoille, vahvistetaan tehokasta ja vaikuttavaa asiakaskontaktointi-intensiteettiä
- tehostetaan palveluihin ohjaamista ja palvelujen markkinointia monikanavaisesti
- edistetään moniammatillista yhteistyötä yhdyspinnoilla mm. valmistautuen tulevaan soteuudistukseen
- haetaan palveluilla parempaa vaikuttavuutta lisäämällä sopimuksiin laatua ja vaikuttavuutta lisääviä elementtejä sekä sisällyttään palveluihin kohderyhmän edellyttämää erityisosaamista
- vastataan yritysten osaamistarpeisiin lyhytkestoisilla, joustavilla ja työelämälähtöisillä koulutuksilla.
- ohjataan, neuvotaan ja autetaan yritysten muutostilanteissa ja kehittämisessä

Edistetään ammatillista ja alueellista liikkuvuutta sekä työperäistä maahanmuuttoa

- markkinoidaan Lapin työmahdollisuuksia yhteistyössä kuntien ja kumppaneiden kanssa sekä luodaan edellytyksiä muuttoliikkeelle ja työperäiselle maahanmuutolle

10.12.2020

- kehitetään alueen veto- ja pitovoimatekijöitä yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa tiedostaen, että Lapin työvoima ei tule riittämään alueen työvoimatarpeisiin.
- luodaan edellytyksiä kansainvälisten harjoittelijoiden kiinnittymiseksi lappilaisille työmarkkinoille
- järjestetään koulutusta lähtömaassa
- hyödynnetään työn ja yrittäjyyden uudenlaiset mallit ja muodot maksimaalisesti

Tehdään hankeaktivointia, jotta alueelle saadaan työllisyyttä ja osaavan työvoiman saatavuutta edistäviä hankkeita rahoitettavaksi Euroopan sosiaalirahaston tuella. Lisäksi tarvitaan hankkeita työelämän ja työyhteisöjen kehittämiseen huomioiden kansainvälistyminen ja erityistä tukea tarvitsevat.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto, vk (TA)	37	39	38	37
Virta yli 3 kuukauden työttömyyteen, % (TA)	39	41	40	36
Rahoitetuissa hankkeissa keskimäärin syntyvät työpaikat yrityksissä (työpaikkakerroin)	4	4	5	5

TA = tavoite sisältyy valtion talousarvioon

1.1.2 PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta

Tavoite: *Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenot ovat 4 % bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. ELY-keskukset edistävät t&k&i tavoitetta erityisesti tukemalla pk-yritysten uusien tuotteiden, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittämiseen liittyviä hankkeita.*

Edistetään sellaisten Euroopan sosiaalirahaston tuella rahoitettavien hankkeiden syntymistä, joilla voidaan kehittää pk-yritysten osaamista sekä tuottavuutta ja työhyvinvointia. Lisäksi edistetään kehittämis- ja innovaatiohankkeiden syntymistä, jotka perustuvat TKI-toimijoiden ja yritysten sekä teollisten ekosysteemien yhteisistä tarpeista.

Erityisesti edistetään rahoitettavaksi hankkeita, jotka liittyvät elinkeinoelämän ympäristöhaittojen ja –riskien vähentämiseen, bio- ja kiertotalouden arvoketjujen sekä luonnonvarojen paikallisen jalostuksen vahvistamiseen ml. erilaiset kokeilut, pilotit ja demonstraatiot.

10.12.2020

Kehitetään klusteritoimintaa tavoitteellisesti niin, että ne toimivat alustana kehittämissideoiden syntymiselle ja toteuttamiselle. Otetaan mallia hyvin toimivista klustereista esimerkiksi Arktisen teollisuuden ja kiertotalouden klusteri. Klusteritoiminta on Lapissa toimialapohjainen sekä älykkään erikoistumisen temaattiset ryhmät huomioiva. Suurahankkeiden tulo mahdollistaa ns. Ekosysteemien ja ekoteollisuuspuistojen kehittämisen. Klusteritoiminnan perustan muodostaa aluehallinto, oppilaitokset (toinen- ja korkeakouluaste), tutkimuslaitokset ja elinkeinoelämä.

Mittari: *ELY-keskusten toimenpiteet tki- tavoitteen edistämisessä (rahoituspalvelut, innovaatioympäristöjen ja liiketoimintaekosysteemien edistäminen sekä innovatiivisten julkisten hankintojen hyödyntäminen) (sanallinen)*

Haetaan ratkaisuja yritysten erilaisiin palvelutarpeisiin ml. rahoituspalvelut yhteistyössä TE-toimiston ja seudullisen yrityspalveluverkoston sekä muiden toimijoiden kanssa yritysten erilaisiin palvelutarpeisiin. Markkinoidaan palveluja monikanavaisesti.

Lapissa huomioidaan älykkään erikoistumisen mukainen toiminta ja ollaan mukana ELMO (elinkeinot murroksessa) Itä- ja Pohjois-Suomen toiminnassa. Tavoitteena saada laajempia yhteistyö- ja rahoitusmahdollisuuksia. Kansallinen TKI-tiekartta huomioidaan ELY-keskuksen toiminnassa.

Järjestetään osana TeamFinland konseptia-toimijoiden kanssa yhteistyössä erilaisia tilaisuuksia markkinoinnin tehostamiseksi ja palvelujen tunnettavuuden lisäämiseksi.

Hyödynnetään työ- ja elinkeinotoimiston laajat kontaktit yritys asiakasrajapinnassa, aktivoituaan KasvuCRM:n käytössä ja vastataan yritysten kasvu- ja kansainvälistymishalukkuuteen yritysliidien pohjalta.

Ekosysteemit ja ekoteollisuuspuistot nähdään mahdollisuutena monipuolistaa elinkeinorakennetta ja saada tuotannollisen toiminnan jalostusastetta nousuun. Oppilaitosten ja tutkimuslaitosten tutkimustoiminnan selkeämpi koordinointi aluestrategian tukemiseen kumppanuusmallilla on keskeinen kehittämiskohde.

Tavoite: *Aktivointitoimien avulla yhä useampi yritys kehittää toimintaansa kasvun mahdollistamiseksi*

Yrityksiä tuetaan Covid-19-pandemian aiheuttamissa liiketoimintaongelmissa. Selvitetään koronahankkeita saaneiden yritysten palvelutarpeita hankkeiden toteutumisen perusteella yhteistyössä Team Finland -toimijoiden kanssa.

Toteutetaan erilaisia palvelujen markkinointitoimia yritysten aktivoimiseksi suoraan sekä seudullisten yrityspalvelutoimijoiden kautta. Hyödynnetään paremmin mm. yritysten kehittämispalveluiden (KEHPA) sekä Täsmä Koulutuksen mahdollisuuksia yritysten kasvun mahdollistajana.

Kehitetään seudullisia yrityspalveluja verkostoyhteistyössä erillisen hankkeen kautta. Työelämän murrokseen vastaamiseen kehitetään palveluja ja verkostotyötä erillisen hankkeen kautta.

10.12.2020

Edistetään yritysten hyvien asiakaskokemusten syntymistä luomalla lisäarvoa tiiviissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa tuottaen lisäarvoa ja kokonaisvaltaista palvelua yrityksille. Kehitetään sujuvia palveluketjuja ja -tarjoamaa organisaatorajat ylittäen.

Vahvistetaan yritysten digiosaamista aktivoimalla yrityksiä kehittämään liiketoimintaprosesseihin liittyvää digitaalista osaamista.

Aktivoidaan EAKR- ja ESR-hankkeisiin osallistuvia yrityksiä kehittämään toimintaansa ja viestitään muista yritysten kehittämispalveluista.

Kohdennetaan maaseuturahaston rahoitusta yritysten toimintaa kehittäviin yritystukiin (perustamistukiin) sekä yritysryhmähankkeisiin. Yrityksiä tuetaan Covid-19-pandemian aiheuttamissa liiketoimintaongelmissa.

Aktivoidaan yrityksiä ja koko Lapin Team Finland-verkoston asiakasyrityksiä hyödyntämään maakunnallista, kansallista ja globaalia Team Finland-verkostoa kasvun ja kansainvälistymisen kehittämiseksi. Tuetaan yritysten pyrkimyksiä maakunnasta maailmalle, mutta myös maailmalta maakuntaan.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Eri palveluilla kasvuun ja kehittymiseen aktivoitujen yritysten määrä (kpl)	70	100	70	70

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat yhteisten Team Finland-tavoitteiden edistämiseen ja kehittävät yhteistyötään TF-verkoston toimijoiden kanssa.*

Team Finland -verkoston ydintehtävä on Suomessa toimivien yritysten viennin ja kansainvälisen kasvun vauhdittaminen.

Lapissa toimii sekä Team Finland-alueverkosto että Team Finland-alueetiimi, joita Ely-keskus koordinoi.

Team Finland-alueetiimi koostuu julkisrahoitteisista ydintoimijoista : ELY-keskus, TE-toimisto, Business Finland, Finnvera. Alueetiimi varmistaa strategian tavoitteiden ja toteutumisen alueella.

Team Finland -alueverkostoon kuuluvat julkisrahoitteisten toimijoiden lisäksi alueella toimivat kehitysyhtiöt, Lapin kauppakamari, Lapin Yrittäjät, Lapin liitto ja yliopisto. ELY-keskus tarjoaa palvelujaan kansainvälistä liiketoimintaa käynnistäville ja laajentaville yrityksille - toiminnan pääpaino on pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Verkoston tavoitteena on myös Suomeen suuntautuvien kansainvälisten investointien ja matkailun edistäminen sekä osaamisen vahvistaminen.

10.12.2020

Ely-keskus sitoutuu käyttämään Team Finland-brändiä yhteisesti toteutetuissa tapahtumissa ja palvelukokonaisuuksissa, sekä käyttää asiakkuustyön pohjana yhteistä asiakkuudenhallintajärjestelmää. (Viite : Team Finland-strategia 2019)

Mittari: *ELY-keskuksen kehittämistoimenpiteet Team Finland-tavoitteiden edistämiseksi (sanallinen)*

ELY-keskuksen vetämä ydintoimijoiden aluetiimi (ELY-keskus, Business Finland, Finnvera, TE-toimisto) kokoontuu säännöllisesti. Team Finland-ydintoimijoiden roolit ovat selkeät. Team Finland-alueetiimiin osallistuu laajasti em. organisaatioiden asiantuntijoita myös mm. Kv-neuvojia.

ELY-keskuksen vetämä keskeisten kumppaneiden Team Finland-alueverkosto kokoaa yhteen ydintoimijoiden lisäksi myös muut alueelliset yrityspalvelutoimijat (mainittu edellä). Jatkossa tullaan soveltuvien osin täsmentämään myös keskeisten kumppaneiden roolijakoa.

ELY-keskus tarjoaa palvelujaan kansainvälistä liiketoimintaa käynnistäville ja laajentaville yrityksille sparraten ja neuvoen. Toiminnan pääpaino on pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. ELY-keskuksen avulla yritykset tunnistavat mahdollisuudet kasvuun ja kansainvälisyyteen ja aloittavat määrätietoisuuden suunnittelun kehittyäkseen pääosin kotimarkkinoilla toimivista yrityksistä kansainvälisiksi yrityksiksi. Hyödynnetään koronatuella saaneet yritykset TF-asiakashankinnassa.

ELY-keskus tukee ja sparraa myös jo kansainvälistyneitä yrityksiä kasvupolun eri vaiheissa liittyen mm. kansainvälistymissuunnitelmiin, rahoitukseen, markkinatietoon ja kaupan esteisiin sekä edistää toimillaan yritysyhdistysten toimintaa. Lisäksi ELY-keskus vahvistaa osaavan työvoiman saatavuutta yhdessä TE-toimiston kanssa sekä neuvoo yrityksiä mm. kansainvälisten osaajien hyödyntämisessä, Market Opportunity-palveluissa, markkinakohtaisissa webinaareissa, Talent Boost-/Talent Explorer-palveluissa ja UM:n palveluissa yritysten tarpeiden mukaan.

ELY-keskus varmistaa yritysten sujuvan palvelupolun maakunnasta maailmalle hyödyntäen alueellista, valtakunnallista ja globaalia Team Finland-verkostoa.

Team Finland-palvelujen tunnettuutta lisätään asiakaskontaktien, maakunnallisten verkostojen ja eri tilaisuuksien/infojen kautta. ELY-keskus toimii verkostomaisesti asiakasaktiivisuuden, yritysten kasvun ja kehittämisen, yhteisten tilaisuuksien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä erilaisten työryhmien kautta.

Tavoite: *Yritysrahoitusta saavat pk-yritykset kasvavat uudistamalla liiketoimintaansa ja kansainvälistymällä.*

Tuetaan yrityksiä liiketoiminnan uudistamisessa huomioiden kansainvälinen markkinapotentiaali.

Kohdennetaan maaseuturahaston rahoitusta yrityksille, joilla on potentiaalia kehittyä ja kasvaa uudistamalla liiketoimintaansa ja kansainvälistämällä toimintaansa.

10.12.2020

Panostetaan matkailun tuotekehitykseen huomioiden yritysten palvelutarpeet.

Vahvistetaan viennin osuutta uudesta liikevaihdosta.

Aktivoidaan rahoitettavaksi hankkeita, joissa edistetään PK-yritysten kansainvälistymistä sekä liiketoimintaosaamista mm. Euroopan sosiaalirahaston tuella.

Tuetaan yritysten sisäistä kansainvälistymistä eri keinoin esimerkiksi palvelut, hankkeet ja koulutukset

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä liikevaihdon kasvu yrityksissä, liikevaihtokerroin (arvio)	3	5	5	5
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä viennin kasvu yrityksissä, vientikerroin (arvio)	0	0	0	0
Rahoitetuissa pk-yritysten hankkeissa syntyvät patentit ja muut aineettomat oikeudet, kpl (arvio)	0	0	0	0

Tavoite: Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan työpaikat lisääntyvät, osuus BKT:sta nousee ja työntekijöiden työskentelyedellytykset paranevat.

Työvoimakoulutuksessa ja –valmennuksissa alkaville yrittäjille ja yrittäjyydestä kiinnostuneille tarjotaan osaamisen nostoa brändäyksessä, palvelujen kehittämisessä, tuotteistamisessa ja palvelumuotoilussa, esimerkkinä Matkailualan palvelumuotoilukoulutus sekä Boostia luoville aloille (korkeakoulutetuille).

Koronan jälkivaikutukset matkailualalla tulevat olemaan erittäin merkittäviä, siksi kehitettävä uuden tyyppisiä koulutuksia ja valmennuksia esim. perinneruokamatkailuun ja matkailutuotteiden uudelleen muotoiluun ja markkinointiin digitaalisten välineiden kautta. Kehitettävää on myös Lapin kulttuurilaitosten sisältöjen ja tuotteiden hyödyntämisessä matkailussa. Tarvitaan kohdennettua osaamisen yrityksille sekä verkostotyön kautta.

Kulttuurimatkailutoimet liittyvät useimmiten matkailun, pk-yritysten ja luovan talouden kehittämiseen.

Kohdennetaan maaseuturahoitusta maaseudun kulttuurimatkailua edistäville toimille.

Työvoimapalvelujen hankinnassa toteutetaan innovatiivinen hankintakerros, jossa haetaan myös kulttuurialan työntekijöille uutta osaamista.

Saamelaisalueen erityistarpeet otetaan huomioon työvoimakoulutusten ja –palvelujen hankinnassa.

Aktivoidaan alueellisia toimijoita hyödyntämään valtakunnallisen CreMa rahoituksen mahdollisuudet.

Aktivoidaan rahoitettavaksi hankkeita, joilla kehitetään luovan talouden osaamista ja kehitysympäristöjä sekä erilaisia taidelähtöisiä toimintamalleja esim. Euroopan sosiaalirahaston tuella.

Lapin ELY ja Lapin liitto toimivat fasilitaattoreina kuntien kulttuuritoimien maakunnallisessa asiantuntijaryhmässä, jossa tuetaan kuntia kulttuuripalvelujen tarjoajina ja järjestäjinä ja luovan talouden edistäjinä. Ryhmässä on myös Taiken ja AVIn edustus. Asiantuntijaryhmä pyrkii hyvien käytänteiden ja tiedon levittämisen kautta löytämään keinoja mm. kulttuurin ja hyvinvointisektorin yhteistyöhön, kulttuurimatkailun edistämiseen sekä museotoiminnan kehittämiseen ja tuotteistamiseen. ELY-keskus on aktiivisesti mukana luovan alan toimialaklusterissa.

Mittari: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan toimintaedellytysten tukemista edistävät toimet (sanallinen).*

Rahoitetut työvoimakoulutukset, -palvelut, -valmennukset ja hankkeet eri rahoituskana-
via hyödyntäen.
Kuntien kulttuuriasiantuntijaryhmän toimeksiannot ja hyvät käytännöt.

1.1.3 Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen

Tavoite: *Edistetään erilaisten elinkeinojen vastuullisuutta ja kilpailukykyä, maa-, metsä-, kala- ja puutarhatalouden sekä palvelualojen kehittämishankkeita, matkailuelinkeinon toimintaedellytyksiä, kalastuselinkeinojen toimintaedellytyksiä kasvattaen kalatalouden arvoketjun arvoa sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Edistetään vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukykyä ja alan yritysten vientiedellytyksiä.*

Aktivoidaan rahoitettavaksi hankkeita, joissa kehitetään maakunnan kärkitoimialoilla (kaivos-, metsä- ja metalliteollisuus, kiertotalous sekä luonnontuoteala) uusiutumattomien ja uusiutuvien luonnonvarojen vastuullista, kestävää ja monipuolista hyödyntämistä rakennerahastojen tuella. Edistetään jalostusasteen nousua TKI-toimijoiden ja yritysten yhteishankkeilla ml. osaamisen laajentaminen ja vahvistaminen.

Työvoimapalvelujen ja -koulutusten hankinnassa edistetään vastuullisuutta esim. matkailupalveluissa.

Edistetään lähiruokatuotantoa sekä koko vastuullisen ruokaketjun toimintaa: tavoitteena on erityisesti tuottajien parempi toimeentulo sekä tuotannon hiilijalanjäljen minimoimi-

nen. Edistetään eläinten hyvinvointia lisääviä toimia mm. pihatot yms. maatilainvestoinnit. Edistetään metsien monikäyttöä, luonnontuotealaa ja luomukeruun edellytyksiä Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti.

Tuetaan yritysten uudistumishankkeita antamalla asiantuntija-apua. Edistetään kaupallista kalastusta ja uusien kalastajien rekrytoitumista sisävesillä ja merialueella yhteistyössä kalatalousryhmien kanssa. Kaupallisen kalastuksen ja kalankasvatuksen edellytyksiä parannetaan tukemalla kotimaisen kalan edistämishjelman toimia sekä huomioimalla kaupallisen kalastuksen toimintaedellytykset kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien laatimisen yhteydessä. Varmistetaan kalatalouden arvoketjun vastuullinen toiminta riittävällä valvonnalla

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Elintarvikeketjun turvallisuus ja vastuullisuus (säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus), %	90	90	90	90

1.1.4 Saavutettavuuden edistäminen

Tavoite: *Väylänpidon toimenpiteet on kohdistettu asiakastarpeiden ja vaikuttavuuden perusteella. Myös alemman tieverkon kuntoon panostetaan.*

Tavoite pyritään saavuttamaan toimenpiteiden ohjelmoinnilla, joka huomioi asiakastarpeet ja vaikuttavuuden. Koska perusväylänpidon rahoitustaso nousee, alemman tieverkon kuntoon kyettäneen panostamaan aiempaa enemmän.

Tienkäyttäjien tyytyväisyyden ja onnettomuuksien määrän mittareihin pyritään vaikuttamaan pääasiassa maanteiden päivittäisellä kunnossapidolla ja ylläpidolla. Uusi maanteiden kunnossapidon alueurakkamalli voi parantaa asiakastytyväisyyttä, mutta se tulee käyttöön vaiheittain. Päälysterahoituksen nousu parantaneet tyytyväisyyttä jossain vaiheessa. Toisaalta päälystysrahoitus laskee selvästi vuodesta 2020 vuoteen 2021. Tällä hetkellä päälysteiden heikko kunto haittaa paikoitellen talvikunnossapidon kunnollista suorittamista. Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrään pyritään vaikuttamaan myös poikkihallinnollisella liikenneturvallisuustyöllä, jossa on mukana mm. kaikki Lapin kunnat.

Pyritään varmistamaan, että biotalouden toimijoiden (mm. maatilat, puukuljetukset) tarpeet tulee huomioitua tiestön kunnan suhteen. Tiestön tulisi kestää materiaalikuljetukset tiloilta ja tiloilta sekä puuhuollon tarpeet.

Maaseurahastovaroin on mahdollista tukea tiekuntien neuvontaa ja tieisännöintijärjestelmien rakentamista. Edistetään maaseudun logistisia ratkaisuja mm. elintarvikekuljetusten osalta yhteistyössä yritysten ja kuntien kanssa.

Tuetaan nopeiden tietoverkkoyhteyksien rakentamista maaseudulla kyläverkkoinvestoinnein ja aktivoidaan rahoitettavaksi hankkeita, joissa edistetään koulutus- ja hyvinvointipalvelujen saatavuutta harvan asutuksen alueella. Kyläverkkojen kehittämistyössä huomioidaan mahdollinen EU:n elvytysrahaston rahoitus.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä maanteillä (kpl)	84	79	76	76
Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutason (asteikolla 1-5)	3,0	3,0	3,0	3,0
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutason (asteikolla 1-5)	2,7	2,7	2,7	2,7

1.1.5 Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

Tavoite: *Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee*

Tunnistetaan yritysten ja työnhakijoiden osaamisen kehittämisen tarpeita ja tarjotaan soveltuvia palveluja osaamistason nostamiseksi. Erilaisilla ura- ja työnhakuvalmennuksia tuetaan osaamisen ja vahvuuksien tunnistamista sekä kannustetaan jatkuvaan oppimiseen.

Rakennetaan jatkuvan oppimisen lappilaista mallia sekä kehitetään ohjauspalveluja osana alueellista tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen (TNO) verkostoa. Kehitetään yhteistyömallia oppilaitosten, kuntien, 3. sektorin toimijoiden, yritysten ja palvelun tuottajien kanssa koulutukseen ja työelämään ohjaukseen ja työpaikoille kiinnittymiseen (ml. osatyökykyiset).

Edistetään nuorille ja aikuisille suunnattujen ohjaamo-tyyppisten palvelujen rakentamista ja toteuttamista yhdessä kumppaneiden kanssa. Tuotetaan ja kehitetään matalan kynnyksen palveluja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, mm. osana Ohjaamoja. Rovaniemellä ja Kemissä toimivat aikuisten ohjaamotyypiset palvelut.

Vahvistetaan kumppanuutta työllisyyden kuntakokeilun ja muiden kuntien kanssa sekä kartoitetaan ja yhteensovitetaan olemassa olevat palvelut ja tarvelähtöisesti uudistetaan palveluja ja haetaan uudenlaisia palvelumalleja. Yhteistyössä kehitetään markkinavuoropuhelua osana palvelu- ja koulutushankintoja.

10.12.2020

Varmistetaan työelämälähtöisen koulutuksen tarjonta yhdessä ennakoiden koulutuksen järjestäjien ja muiden työelämätoimijoiden kanssa ottaen huomioon pandemian luomat haasteet, erityisesti nuoret ja yrittäjät kohderyhmänä.

Vahvistetaan työnhakijoiden digi-osaamista monipuolisin keinoin. Vastataan maaseuturahaston koulutushankkeilla maaseutuyrittäjien sekä maaseudun asukkaiden koulutus- tarpeisiin mm. digitalisaatiossa.

Aktivoidaan rahoitettavaksi oppilaitosten ja kuntien osaamisen ja koulutuksen laadun kehittämisen hankkeita, jotka liittyvät mm. suurhankkeisiin, elinkeinoelämän osaamisen kehittämiseen, kasvu- ja rakennemuutosalojen kehittämiseen, osaavan työvoiman saatavuuteen, ohjaukseen, elinikäiseen oppimiseen, koulutuksen siirtymiin, alueelliseen ennakointiin, nuorten koulupudokkuuden ehkäisemiseen, digitaalisuuteen, etäkoulutukseen jne.

Edistetään kansainvälisten harjoittelijoiden ja opiskelijoiden sekä kausityöntekijöiden kiinnittymistä alueelle yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Mittari: *Osaamisen kehittämisen edistäminen alueella, jotta koulutus- ja osaajatarjonta vastavat elinkeinoelämän ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin (sanallinen).*

Suunnataan tutkintotavoitteista koulutusta Lapin suurhankkeissa ennakoituihin työvoima- ja osaamistarpeisiin.

Järjestetään lyhytkestoista ja työelämälähtöistä koulutusta, mm. innovatiivisilla hankinnoilla.

Vahvistetaan yritysten ja työvoiman digi-osaamista erilaisin koulutuksin ja valmennuksin.

Mittari: *Elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun seuraaminen ja kehittäminen (sanallinen).*

Päivitetään jatkuvan oppimisen strategiaa yhdessä kumppanien kanssa. Kehitetään ennakointia ja verkostoyhteistyön muotoja mm. kuntakokeilun kanssa.

Kehitetään ostopalvelujen laadun seurantaan mm. asiakaspalautejärjestelmää kehittämällä sekä vahvistamalla sopimusohjausta ja -seurantaan.

Osallistutaan TNO-verkoston toimintaan toimintamallin mukaisesti.

Elinikäisen oppimisen strategiatyössä mukana kaikki oppilaitokset, yritysten edustajia ja muita sidosryhmiä. Työllistymisen edistäminen keskeistä strategiatyössä.

Tavoite: *Maahanmuutolla ja kotouttamisella edistetään työllisyyttä, osaamista ja talouskasvua.*

10.12.2020

Selvitetään Lapin työ- ja koulutusperusteisen maahanmuuton kokonaiskuvaa ja kehittämistarpeita.

Päivitetään Lapin maahanmuuttostrategia. Edistetään työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa muiden aluetoimijoiden kanssa esim. Kytkeytyen Lapin veto- ja pitovoimahankekonsortioon.

Vahvistetaan osaajien houkuttelua Lappiin jatkamalla ja uudistamalla Work in Lapland-tapahtumaa. Tarjotaan yrityksille verkostoja kansainvälisten osaajien löytämiseen sekä rahallisia kannusteita ensimmäisten kansainvälisten osaajien palkkaamiseen.

Aktivoidaan yrityksiä ja verkostoja käyttämään palveluja esimerkiksi osaajien hankinta Business Finlandin Work in Finland- palveluista. Tehdään osajamarkkinoinnissa yhteistyötä House of Laplandin kanssa, neuvotaan ja ohjataan Lapista työpaikkana kiinnostuneita chat:in avulla eteenpäin ketterästi.

Vahvistetaan kumppanuutta alueellisten toimijoiden kanssa (Lapin liitto, korkeakoulut ja oppilaitokset, kunnat, yritykset) Lapin veto- ja pitovoimatekijöiden vahvistamiseksi, jotta Lappi nähdään potentiaalisena alueena tehdä työtä ja elää.

Aktivoidaan hankkeita, joilla tuetaan maahanmuuttajien kotoutumista, kouluttautumista ja työllistymistä esim. Euroopan sosiaalirahaston tuella. Hanketoimintaa suunnataan myös kuntien asettautumispalvelujen kehittämiseen, työperäisen maahanmuuton sekä työelämän monimuotoisuuden edistämiseen.

Lisätään työnantajien rekrytointi- ja monimuotoisuusosaamista sekä maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista ja kehittämistä työpaikoilla. Kehitetään työpaikoille uuden tyyppisiä koulutuksia, joilla tuetaan yhtä aikaa työyhteisöjen sisäistä kansainvälistymistä sekä ulkomaalaisten suomen kielen opiskelua.

Maaseuturahastovaroin tuetaan mm. maaseudun maahanmuuttajien yritystoimintaa ja yritysverkostojen syntymistä.

Rakennetaan kv-tiimi TE-toimistoon tukemaan Talent Boost toimijoita.

Tehostetaan ja nopeutetaan maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkuja. Kehitetään kotoutumista tukevia palveluita yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa huomioiden kuntien työllisyyskokeilut sekä hankerahoituksen (ESR-, AMIF- ja maaseuturahasto) markkinointi ja hyödyntäminen. Huomioidaan myös työperusteisen maahanmuuton yhdyspinnat kotouttamispalveluiden kehittämiseen.

Vahvistetaan maahanmuuttajien henkilökohtaista ohjausta ja osaamisen tunnistamista TE-toimistossa ja kunnissa yhteistyössä oppilaitosten ja muiden toimijoiden kanssa. Selkeytetään alueellisia maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkuja vahvistamalla alueen toimijoiden ohjausosaamista ja verkostoitumista. Kehitetään maahanmuuttajien monialaisia ohjaus- ja neuvontapalveluita alueella. Hyödynnetään kehittämistyössä hankkeissa saatuja kokemuksia ja toimintamallikokeiluja.

Vahvistetaan kotoutumispalveluiden työelämälähtöisyyttä kauttaaltaan ja etsitään uudenlaisia malleja työn ja osaamisen kehittämisen yhdistämiseksi (ml. kotoutumiskoulu-

tuksen ja osa-aikatyön yhdistäminen). Kehitetään kotoutumiskoulutuksen rinnalle ammatillista osaamista vahvistavia koulutuksia, joilla tuetaan maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista alueelle.

Varmistetaan kuntien ja muiden toimijoiden yhteistyöllä tarpeen mukainen kieli- ja kotoutumiskoulutuksen saatavuus kaikille työikäisille maahanmuuttajille. Koulutusten toteuttamisessa hyödynnetään laajasti etä- ja verkkokoulutusmahdollisuuksia.

Mittari: *Panostukset kansainvälisten osaajien maahanmuuton lisäämiseksi ja osaamisen hyödyntämiseksi yritysten kasvussa ja kansainvälistymisessä (sanallinen).*

Kehitetään palveluja, jotka tukevat yritysten kansainvälistymistä työyhteisöinä ja kansainvälisten osaajien saatavuutta. Kehitetään ja lisätään niiden palvelujen näkyvyyttä, jotka auttavat yrityksiä kansainvälisissä rekrytoinnissa.

Edistetään kansainvälisten harjoittelijoiden, opiskelijoiden ja kausityöntekijöiden kiinnittymistä alueelle. Otetaan käyttöön kansainvälistä rekrytointia tukevia uudenlaisia palveluja

Vahvistetaan verkostoyhteistyötä ELY-keskuksen, TE-toimiston, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten välisenä yhteistyönä, jotta ulkomaalaiset opiskelijat pääsevät kosketuksiin työelämän kanssa jo opiskeluaikana.

1.2 Tavoittelemme hiilineutraaliutta

1.2.1 Hiilineutraaliuden edistäminen

Tavoite: *Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Alueellisella ja paikallisella yhteistyöllä tuetaan siirtymistä hiilineutraalisuuteen, materiaalitehokkuuteen ja suljettuihin kiertoihin. Kehitetään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Toimien vaikutuksina päästöt vähenevät.*

Aktivoidaan hanketoimintaa, jolla edistetään uusiutuvan energian käyttöön, energiansäästöön ja materiaalitehokkuuteen liittyviä innovaatioita ja vähähiilisten tuotteiden, materiaalien ja tuotantomenetelmien kehittämistä ja testausta sekä elinkaariajattelun sisällyttämistä uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämistyöhön. Tuetaan kuntien pyrkimyksiä kohti hiilineutraaliutta (esim. HINKU-kunta toiminta) sekä lisätään kuntalaisten tietoisuutta vähähiilisydestä ja toimista, joilla voidaan edistää siirtymistä kohti vähähiilistä taloutta ja yhteiskuntaa.

Tuetaan strategiakauden kuluessa myös rahoituksen kautta toimenpiteitä, joilla voidaan edistää maa- ja metsätalouden osalta siirtymistä kohti hiilineutraalisuutta. Tuodaan ilmastomuutokseen liittyviä tekijöitä tutummaksi ja viestitään aiheesta alueella faktatiedoin yhteistyössä kumppaneiden ja muiden toimijoiden kanssa.

Lisätään joukkoliikenteen houkuttelevuutta parantamalla matkaketjuja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tuetaan kaupunkien joukkoliikennettä.

10.12.2020

Edistetään tulvasuojelua sekä peltojen ja metsien vesitaloutta vesistövaikutusten pienentämiseksi ja maaperän hiilensidonnan parantamiseksi.

Mittari: *Panostukset vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi (sanallinen).*

Biokaasun käytön edistäminen, maatilamittakaavaisten biokaasulaitosten lukumäärä, biokaasun käyttöä edistävien hankkeiden lukumäärä

Hiilensidonta pysyvän nurmiviljelyn avulla, nurmen osuus viljellystä peltopinta-alasta hehtaareina.

Lannan käytön tehostaminen mm. biokaasutuotannossa, ympäristösopimukset lannan käytön tehostamiseksi, lannan käyttöä tehostavien hankkeiden lukumäärä ja niihin osallistuvien tilojen lukumäärä

Energiatehokkaat kuljetusmenetelmät, mm. elintarvikelogistiikkaa kehittävien hankkeiden ja ko. toimiin osallistuvien yritysten lukumäärä

Lähiruoan tuotannon ja käytön edistäminen: lähiruoan käyttöä edistävät hankkeet, kpl, lähiruoan käyttö julkisissa ruokapalveluissa (% keskimäärin Lapin kunnissa)

Edistetään ja tuetaan biotalouden, uusiutuvan energian, energiatehokkuuden ja resursiivisaiden ratkaisujen kehittämistä ja käyttöönottoa.

1.2.2 Kiertotalouden ratkaisut

Tavoite: *Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä.*

Aktivoidaan elinkeinoelämän tarpeista nousevia, kiertotalouteen liittyviä yleishyödyllisiä kehittämishankkeita, joilla edistetään esim. yhdyskuntien ja teollisuuden käyttämien raaka-aineiden hyödyntämisestä syntyvien jätteiden ja sivuvirtojen kierrätyksen tehostamista, paikallista jalostusta ja siten sen määrän vähentämistä. Lisäksi kannustetaan kiertotalouteen liittyvän koulutuksen ja osaamisen kehittämistä mm. hanketoiminnalla. Laaditaan Lapin maakunnan kiertotalouden tiekartta.

Osallistutaan Kiertotalouskeskuksen toimintaa. Edistetään ympäristö- ja liiketoimintamahdollisuuksien kehittämistä teollisuuden sivuvirroista. Tuodaan suurien hankkeiden ennakoivamenettely normaalitoimintamalliksi.

Pyritään hyödyntämään uusiomateriaaleja maanteiden rakennusurakoissa.

Huomioidaan TEM:in kiertotalouden investointituen markkinointi ja kansallisten toimien seuranta ja yhteys.

Mittari: *Yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistäminen (sanallinen).*

10.12.2020

Tuetaan päivitetyn valtakunnallisen jätesuunnitelman sekä kiertotalouden edistämishojelman toteuttamista lupavalvonnan, ohjauksen ja neuvonnan keinoin sekä jätealan toimijoiden ja viranomaisten välisen yhteistyön avulla. Yhdyskuntajätteen kierrätysasteen nostamiseksi pyritään erityisesti edistämään biojätteiden sekä hyödyntämiskelpoisten muovien syntypaikkalajittelun ja erilliskeräilyyn tehostamistoimia, joilla voitaisiin minimoida näiden jakeiden osuutta jätevoimaloihin ohjattavista toimituksista.

1.2.3 Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista

Tavoite: *Varmistetaan, että alueilla tehtävät ratkaisut ovat kestäviä muuttuvassa ilmastossa. Vainkutetaan alueen maaseutuun ja maatalouteen, vesitalouteen sekä maankäyttösektoriin liittyviin maankäyttöä ja kaavoitusta ohjaaviin prosesseihin tulvariskien hallinnan, maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden sekä maaperän hiilensidonnan edistämiseksi.*

Tuodaan ilmastonmuutokseen liittyviä tekijöitä tutummaksi ja viestitään aiheesta alueella faktatiedoin yhteistyössä kumppaneiden ja muiden toimijoiden kanssa. Aktivoidaan hankkeita, joilla ennakoidaan ilmaston muutoksesta johtuvia tarpeita uudistaa toimintatapoja.

Luetaan rahoituspäätöksiä tehtäessä eduksi suunnitelman sisältämät toimenpiteet "ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi". Tuetaan strategiakauden kuluessa myös toimenpiteitä, joilla voidaan edistää maa- ja metsätalouden siirtymistä kohti hiilineutraalisuutta.

Ilmastotyön rakentumista osaksi perustoimintaa tuetaan ohjauksen ja neuvottelun keinoin, lausunnoissa ja tukemalla niihin liittyviä hankkeita muun muassa ohjausryhmyöskentelyn kautta. Alueellinen ja paikallinen ilmastotyö vahvistuu eri viranomaisten, toimijoiden, toiminnanharjoittajien ja asukkaiden yhteistyönä.

Viimeistellään Tornionjoen, Kemijoen, Ivalojoen ja Kemin tulvariskien hallintasuunnitelmat kuulemisen jälkeen ja lähetetään tulvaryhmien hyväksymät hallintasuunnitelmat maa- ja metsätalousministeriön hyväksyttäväksi. Edistetään tulvariskien hallintatoimenpiteitä nimetyillä tulvariskialueilla sekä huolehditaan, että tulvariskit huomioidaan kaavoituksessa ja muussa maankäytön suunnittelussa mm. antamalla suosituksia alimmista rakentamiskorkeuksista. Tulvariskien hallinnan toimenpiteiden edistämiseksi rajavesistöissä järjestetään säännöllisesti kokouksia Suomen ja Ruotsin viranomaisten ja suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission kesken. Yhteistyötä tehdään erityisesti suomalaisen ja ruotsalaisen tulvariskien hallintasuunnitelman yhteensovittamiseksi. Jatketaan Posion Suolijärvien säännöstelyn kehittämistä ja edistetään Tengeliönjoen säännöstelyn kehittämisselvityksen mukaisia toimenpiteitä.

Otetaan ilmatoriskit huomioon vesi- ja kalatalouden tehtävissä valvottaessa yleistä etua alueellisessa suunnittelussa ja muissa menettelyissä.

1.2.4 Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila

Tavoite: *Luonnon monimuotoisuus vahvistuu toteuttamalla METSO-ohjelmaa sekä käynnistämällä elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman mukaisia kunnostus- ja hoitohankkeita. Tehostetaan vieraslajien torjuntaa ja seurantaan toteuttamalla haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmia.*

Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila huomioidaan tiehankkeissa. Asioista käydään vuoropuhelua Y-vastuualueen kanssa tie-, rakennus- ja siltasuunnitelmien laatimisen aikana.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Luonnonsuojelualueiden toteutus (ha)	1500	1000	50	50

Mittari: *Luontotyyppien ja lajisuojelun edistäminen (sanallinen).*

Helmi-ohjelman puitteissa tehdään kahdelle lintuvesikohteelle hoito- ja kunnostussuunnitelmat sekä valmistellaan mahdolliset vesilupahakemukset. Kahdella lintuvesikohteella toteutetaan raivauksia. Lisäksi kahdella lintuvesikohteella täydennetään linnustonselvityksiä ja ainakin yhdellä kohteella tehdään luontotyyppi- ja kasvillisuuskartoitus. Lisäksi selvitetään muiden lintuvesikohteiden mahdolliset perustilaselvitys ja kunnostustarpeet. Uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkojen hoitotoimet 3 kpl, vieraslajiesiintymien maastokartoitukset 30 kpl ja torjuntatoimet 5 kohdetta, tehdyt rajauspäätökset 1 kpl ja lajistoinventoinnit 120 kpl. Perinnebiotooppikohteilla jatketaan inventointia 1500 ha:lla, hoidon suunnittelua ja maanomistajaneuvotteluja 30 kohteella ja toteutetaan kunnostus 10 kohteella. Teemaryhmien kesken tehdään yhteistyötä ja sopivat kohteet toteutetaan yhdessä.

Tavoite: *Vesien tila paranee edistämällä vesien- ja merenhoidon suunnitelmien, niiden toimenpideohjelmien ja vesiensuojelun tehostamisohjelman toteutusta. Vesien ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi edistetään maa- ja metsätalouden vesiensuojelua, rakennettujen vesien monimuotoisuutta sekä vesihuollon riskien hallintaa. Sovitetaan yhteen vesistöjen käytön, hoidon ja suojelun muuttuvat tarpeet mukaan lukien vaelluskalojen elinkierroksen elvyttäminen, metsien ja peltojen vesitalous ja tulvasuojelu sekä riskien hallinta muuttuvassa ilmastossa.*

Jatketaan Lapin ELY-keskuksen vastuulla olevien vesienhoitoalueiden koordinoitua koskien pinta- ja pohjavesien suunnittelutietoa (mm. ihmistoiminnan vaikutukset, kuormitusvähennystarpeet, ympäristötavoitteet, vesienhoidon sektorikohtaiset toimenpiteet) kolmannen kauden (v. 2022-2027) vesienhoitosuunnitelmaa ja vesienhoitoalueen toimenpideohjelmaa varten.

10.12.2020

Saatetaan valmiiksi Kemijoen, Tornionjoen ja Teno-Näätämö-Paatsjoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmat yhteistyössä Ruotsin ja Norjan kanssa. Koordinoidaan vesienhoitosuunnitelman kuulemisprosessi. Edistetään vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toimenpanoa yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa ja toteutetaan ja rahoitetaan vesistökuunnostushankkeita vesistöjen tilan parantamiseksi ja kalojen elinkierron elvyttämiseksi. Vesien- ja merenhoidon toimeenpanon edistämiseksi keskeistä on toimeenpanoa tukevan verkoston ja yhteistyön vahvistaminen.

Tehostetaan vesihuoltolain valvontaa valvontaohjelman ja viranomaisyhteistyön avulla. Edesautetaan vesihuoltolaitosten toimintakyvyn turvaamista ja vesihuoltosektorin uudistamista Kansallisen vesihuoltouudistuksen ohjelman mukaisesti.

Mittari: *Itämeren ja vesien hyvä tila (sanallinen).*

Toimeenpanoa edistetään kaikilla toimialoilla ja kaikissa toimenpideryhmissä. Erityisesti vesienhoidossa painotetaan vesistöjen kunnostus-, säännöstely- ja rakentamis sektorin toimenpiteitä sekä metsätalouden vesiensuojelun tehostamistoimenpiteitä. Alueellisten sidosryhmätilaisuuksien tavoite on 5 kpl.

Mittari: *Vesistökuunnostusten edistäminen (kpl/kpl) (sanallinen).*

Edistetään vesistökuunnostuksia vesienhoitosuunnitelmien tavoitteiden mukaisesti. Erityisesti kiinnitetään huomiota uusien toimijoiden aktivointiin Lapin maakunnan alueella. Uusia vesistökuunnostushankkeita käynnistyy kuusi kappaletta ja neljällä kohteella jatketaan aiemmin aloitettuja kunnostustoimenpiteitä.

1.2.5 Kestävä kaupunkikehitys

Tavoite: *Tuetaan kestävästä kaupunkikehitystä. Kaupunkiseutujen kestävyys ja elinympäristön laatu paranevat. Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa ja vuorovaikutteista. Kestävä alue- ja yhdyskuntakehitys ja kehittyvät liikennepalvelut ja toimivat yhteydet edistävät ihmisten arjen sujuvuutta ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja mahdollistavat eri alueiden vahvuuksien ja voimavarojen hyödyntämistä kaikkialla maassa/erityyppisillä alueilla.*

Tuetaan kaupunkien joukkoliikennettä. Edistetään liikennejärjestelmää, joka tehostaa kuntien maankäyttöä.

Haetaan Lapissa pitkistä etäisyyksistä aiheutuviin haittoihin osaratkaisuja sähköisistä etäpalveluista sekä osin liikkuvista palveluista.

Huomioidaan "Harvaan asuttujen alueiden" -työryhmän suosituksia/toimenpide-esityksiä myös Lapissa. Euroopan sosiaalirahaston varoin rahoitetaan yhteisöllisyyttä edistäviä kaupunkikehittämisen ja maaseudun välisiä hankkeita.

Tuetaan rahoituksen kautta toimintaa, joilla turvataan, että peruspalvelut ovat turvalliset ja yhdenvertaisesti saatavilla.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne (vähintään 20as/ha alueella asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä (%)) (TA)	39,5	39,5	39,5	39,5

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari a): *Alueiden kehittämisen painopisteet (sanallinen).*

Vahvistetaan ELY-keskuksen roolia valtioneuvoston aluekehittämispäätöksen (ALKE-päätös) edistäjänä ja aluekehittämistoimijana yhteistyössä maakunnan liiton ja muiden kumppaneiden kanssa.

ELYn ja TE-toimiston palvelujen (mm. osaava työvoima, yrittäjyys, elinkeinojen kehittäminen) suuntaamisessa huomioidaan valtakunnalliset ja alueelliset aluekehittämistä koskevat painopisteet ja linjaukset.

ELY ja TE-palvelut omilla välineillään tukevat valtion ja kaupunkien, maaseudun ja kehittyvien keskusten sopimuksellisuutta ja ekosysteemien kehittämisessä.

Tavoitteena on turvata hyvinvoinnin ja elinvoiman lisääntyminen Lapissa. Lapin kunnat ovat kokeneet rakennemuutokset. Kuntien vetovoima ei yksin riitä houkuttamaan uusia asukkaita tai pitämään asukkaita paikkakunnalla.

Ennusteiden mukaan Lapin väestöllinen huoltosuhde heikkenee nykyisestä. Työkäisten väheneminen on pullonkaula paitsi yritysten kasvulle ja kilpailukyvyille, myös alueiden kehittymiselle. Suurin poismuuttajaryhmä Lapista on nuoret 15-24 vuotiaat. Lapissa on käyty keskeisten toimijoiden kanssa useita yhteisiä keskusteluita liittyen veto- ja pitovoimahaasteeseen. ELY-keskus tukee, osallistuu ja panostaa laajempaan maakunnalliseen yhteistyöhön osaavan työvoiman hankinnassa.

Mittari b): *Alueidenkäytön edistämisen painopisteet (sanallinen).*

Luodaan edellytyksiä mm. kaupunkien, maaseudun ja kuntataajamien elinvoimalle ja hyvälle elinympäristölle edistämällä alueidenkäytön suunnittelua MRL:n sisältövaatimusten mukaisesti ja valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita edistäen. ELY-keskus edistää erityisesti valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristön arvoja ja huomioon ottamista.

Alueidenkäytön edistämisen painopisteinä ovat suurhankkeet (muun muassa kaivokset, kylmäteknologia, tehdashankkeet, infrahankkeet, tuulipuistot, matkailuun liittyvät hankkeet, maakuntakaavoitus).

Painotetaan erityisesti lakisääteisten viranomaisneuvottelujen lisäksi mahdollisuutta kaavaneuvotteluihin ja ennakkoneuvotteluihin. Lausunnoissa ja neuvotteluissa painotetaan ELY-keskuksen toimivaltaan kuuluvia asioita ja erityisesti prosessien yhteensovittamisen tärkeyttä.

1.3 ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite

Strategisten tulostavoitteiden lisäksi ELY-keskus toteuttaa aluekohtaisia strategisia tavoitteita olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Kaikki ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY-strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin, EU-osarahoitteisiin ohjelmiin ja suunnitelmiin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

2 Toiminnallinen tuloksellisuus

2.1 Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat aktiivisesti toimintansa uudistamiseen ja ottavat järjestelmät käyttöön, kehittävät osaamistaan, hyödyntävät tietoa päätöksenteossaan ja toimintansa kehittämisessä. ELY-keskuksen kehittämisen painopisteiden ja toiminnan osalta toteutetaan säännöllisesti CAF –arviointi. ELY-keskus viestii palveluistaan ja toiminnastaan laadukkaasti, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi osallistuen aktiivisesti yhteiskunnalliseen vuoropuheluun.*

Lapin ELY-keskus sitoutuu tavoitteen mukaisesti valtakunnalliseen ja alueelliseen toiminnan kehittämiseen.

Tavoite: *ELY-keskuksen palvelut ja palveluprosessit ovat tehokkaita, helposti saavutettavissa, asiakastarpeet huomioivia ja asiakkaiden yhdenvertaisuudesta huolehditaan. ELY-keskusten asiakkuusstrategian toimeenpanoon sitoudutaan. Palveluiden laatua arvioidaan toimialaohjauksessa. Lisätään innovatiivisten hankintojen käyttöä. Edistetään sosiaalisten, ilmasto- ja kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista julkisten hankintojen kautta. Saumattomat palveluprosessit mahdollistavat yritystoimintaa ja tukevat uuden yritystoiminnan syntymistä.*

Lapin ELY-keskus sitoutuu saavutettavuusdirektiivin toteuttamiseen.

Parannetaan asiakaspalautteen keräämisen prosesseja.

10.12.2020

Kasvatetaan edelleen sähköisen tukihaun ja asiointijärjestelmien osuutta erityisesti maaseuturahoituksen osalta.

Aktivoidaan yhteisen asiakastiedon (KasvuCRM) käyttöä ja liidien poluttamista järjestelmän kautta asiantuntijalta toiselle, jolloin mahdollistetaan yritysten saumaton palveluketju julkisten yrityspalvelutoimijoiden välillä.

Lapin ELY-keskuksessa on käytössä Vaikuta-työkalu, joka auttaa valitsemaan optimaalimmaman hankintamuodon painoarvoineen kuhunkin hankintaan sopivaksi. Innovatiivisissa hankinnoissa Lapin ELY-keskus on valtakunnan kärjessä liikenteen hallinnonalalla hoidon ja käytön, suunnittelun ja rakentamisen osalta.

Tavoite: *ELY-keskukset edistävät osaltaan uuden teknologian hyödyntämistä joustavan ja paikariippumattoman työskentelyn mahdollistamiseksi.*

Sähköiset asianhallintajärjestelmät edistävät sähköistä asiointia. ELY-keskus tukee nopeiden laajakaistojen rakentamista maaseutualueilla.

ELY-keskuksella on hyvät kokemukset etäyhteyksien käytöstä ja monipaikkaisesta toiminnasta. Näitä hyviä käytäntöjä kehitetään, levitetään ja huomioidaan sidosryhmä- ja asiakastyössä.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
ELY-keskusten sidosryhmien kokonaistyytyväisyys	>4	>4	>4	>4
ELY-keskuksen asiakaspalvelutyytyväisyys (kokonaistulos) (TA)	>4	>4	>4	>4

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari: *Innovatiiviset julkiset hankinnat (sanallinen).*

Tavoitellaan julkisilla hankinnoilla mahdollisimman suurta vaikuttavuutta ja tuottavuutta. Erityisesti innovatiivisissa hankinnoissa haetaan ratkaisuja palveluihin, jotka uudistavat palveluratkaisuja. Erityisesti innovatiivisia ratkaisuja on haettu työvoima- ja liikennepalveluissa.

Tavoitellaan innovatiivisilla hankintamenettelyillä sitä, että myös pienet toimijat pääsivät mukaan julkiseen hankintatoimintaan.

Tavoite: *Vahvistetaan alueellista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja osaamisverkostoja, lisätään sähköistä asiointia ja hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia toiminnan ja asiakaslähtöisen asioinnin kehittämiseen. Parannetaan asiakaspalvelua pitämällä asiakkaiden kannalta keskeiset tietovarannot ajan tasalla ja huolehtimalla ajantasaisesta viestinnästä.*

Laajan ja monitasoisen kansainvälisen yhteistyön koordinoimiseksi on perustettu maakunnallinen KV-johtoryhmä, jonka jäseninä ovat myös ELY-keskuksen vastualueiden johtajat. Lapilla on maarajat kolmen naapurimaan kanssa ja kanssakäyminen raja-asioiden osassa on osa arkea.

Kiinnitetään huomiota KasvuCRM kirjauksien sisältöön ja aktiiviseen päivittämiseen.

Kasvatetaan edelleen sähköisen asioinnin osuutta yhteistyössä KEHA-keskuksen ja ohjaavien tahojen kanssa.

Tavoite: *ELY-keskuksille, TE-toimistoille ja KEHA-keskukselle käynnistetään yhteisen digikehitysohjelman toteutus KEHA-keskuksen koordinoimana. Osana Digikehitysohjelmaa panostetaan virastokokonaisuuden digikyvykkyyden nostamiseen, siirrytään palvelukohdasta/vastuualuekohtaisesta kehittämisestä toimijoiden yhteentoimiviin asiakaslähtöisiin palveluihin – kokonaistavoitteena on siirtyä eGovernment -tasolta Digital Government -tasolle vuoteen 2025 mennessä.*

ELY-keskukset sitoutuvat osallistumaan KEHA-keskuksen koordinoiman digikehitysohjelman yhteiseen kehittämiseen ja palvelujen digitalisaatioon.

Lapin ELY-keskus sitoutuu valtakunnallisen kehittämisohjelman toteuttamiseen.

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmien toteuttaminen täysimääräisesti, %	100	100	100	100
Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvän YSL:n mukaisen valvontaohjelman toteuttaminen (%)	100	100	100	100

Mittari: *Tietoturvan taso (sanallinen).*

Lapin ELY-keskus on saavuttanut tietoturva-asetuksen mukaisen tietoturvan perustason sekä ISO/IEC 27001:2013 -vaatimukset soveltuvin osin maksajaviraston tehtävien osalta.

ELY-keskus sitoutuu varmistamaan, että 1.1.2020 voimaan tulevan tiedonhallintalain asettamat vaatimukset saavutetaan tuloskauden aikana. ELY-keskus sitoutuu jatkuvaan tietoturvatyöhön ja tietoturvaa kehitetään yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa. ELY-keskuksen lakisääteisten tehtävien kannalta kriittisiä palveluita on tunnistettu ja niille on laadittu jatkuvuussuunnitelmat. Tietoturva-vaatimukset huomioidaan jatkuvuussuunnitelmissa. Riskienhallintapolitiikka on laadittu ja riskienhallinnan arviointia kehitetään.

3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoite: *ELY-keskusta johdetaan määrätietoisesti ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen. ELY-keskukset panostavat henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen. Osaamisen varmistamisessa ja osaamisen kehittämisessä huomioidaan myös muuttuvat asiakastarpeet.*

1. Osaamisen kehittäminen/uudistaminen

Taloudellisten resurssien mukaan henkilöstön osaaminen pidetään ajan tasalla
Tehtäväkiertoon kannustetaan
Osallistutaan ja järjestetään hallinnonsisäistä koulutusta
Arjen työssäoppimiseen kannustetaan, etä- ja monipaikkainen työ on tuonut paljon osaamista ja uuden oppimisen tarvetta.

2. Liikkuvuuden edistäminen

Henkilöstöä tuetaan monipaikkaiseen ja etätyöskentelyyn
Virkavapauskäytännöissä tuetaan hakijaa

3. Valtion työnantajakuvan uudistaminen

Henkilöstön ja henkilöstöryhmien kanssa käydään vuosittain keskustelua toiminnan kehittämisen tarpeesta
Monipaikkaisuus/etä- ja hybridityö mahdollisuus

Mittari	2021 Tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite	2024 Alustava tavoite
Henkilöstöbarometrin tyytyväisyysindeksi (TA)	>3,6	>3,6	>3,6	>3,6

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

4 Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät

Tienpidon hankinnan toimivuus ja hankintaprosessin tehostaminen

Pohjois-Suomen kalatalous

Rajajokien (Tenojoki, Näätämönjoki, Tornionjoki) kalataloustehtävät

Maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen hankinta Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun ELY-keskusten toimialueilla

Arktisten alueiden ympäristöyhteistyön asiantuntijatehtävät sekä Etelämantereen ympäristösuojelun lupa- ja valvontatehtävät

Tien kunnossapitoon liittyvät vahingonkorvausasiat sekä maantiealueille jätettyjen ajoneuvojen siirtoasiat

Porotalouden kansalliset ja EU-osarahoitteiset tuet*

ELY-keskusten luomukeruu yhteistyö ja -kehittäminen***

Inarijärven säännöstelysopimuksen toimeenpanotehtävät yhteistyössä Norjan ja Venäjän viranomaisten kanssa

Tenojoen kalastussäännön toimeenpanotehtävät yhteistyössä Norjan viranomaisten kanssa

Vesienhoidon suunnittelun koordinointi Kemijoen vesistöalueella

Rajajokisopimuksen toimeenpano yhteistyössä Ruotsin viranomaisten kanssa

Rajavesistö sopimuksen toimeenpano yhteistyössä Norjan viranomaisten kanssa

Inarijärven säännöstelysopimuksen toimeenpanotehtävät yhteistyössä Norjan ja Venäjän viranomaisten kanssa

Yhteistyö Ruotsin ja Norjan kanssa tulvariskien hallinnassa (VNA 659/2010)

Metsämarjojen ja -sienten varastointituet **

Kaivoserikoistumisen koordinaatio

* Porotalouden kansalliset ja EU-osarahoitteiset tuet on keskitetty Lapin ELY-keskukseen. Tuot myönnetään Lapista. Lapin ELY-keskus on kysynyt poronhoitoalueella sijaitsevien Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY:n kantaa ja järjestely sopii edelleen molemmille ELY-keskuksille.

**Metsämarjojen ja -sienten varastointituki hoidetaan keskitetysti Lapin ELY-keskuksesta. Lapin ELY myöntää tuen ja valvonta suoritetaan alueilla. ELY-keskus on kysynyt muiden ELY:jen kantaa ja järjestely sopii edelleen kaikille vastanneille ELY:ille.

10.12.2020

***Lapin ELY-keskuksen luomuvalvonnassa on mm. Metsähallituksen luomukeruualueita kaikkien ELY:jen alueilta. Lapin ELY on toiminut yhteystahona ko. asioissa ELY:jen välisin sopimuksin.

5 Voimassaolo ja seuranta

Tulossopimuksessa asetettuja strategisten tulostavoitteiden toteutumista seurataan poikkihallinnollisessa yhteistyössä ja osana kunkin hallinnonalan toimialaohjauksen menettelyjä. Tulostavoiteasiakirjassa tavoitteet asetetaan neljälle vuodelle. Tulostavoitteista sovitaan vuodelle 2021 sitovasti. Vuosien 2022–2024 tavoitteista sovitaan alustavasti. Tulostavoiteasiakirjan budjettivuoden tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä ja siihen kuuluvassa toimintakertomuksessa.

5.1 Liite

ELY-keskusten toimintamenomääräraahajako.

6 Allekirjoitukset

Hyväksymme osaltamme vuoden 2021 tavoitteet. Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Marja-Riitta Pihlman, ylijhtaja

Maa- ja metsätalousministeriö

Jaana Husu-Kallio, kansliapäällikkö

10.12.2020

Ruokavirasto	Antti-Jussi Oikarinen, pääjohtaja
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö
Ympäristöministeriö	Juhani Damski, kansliapäällikkö
Väylävirasto	Kari Wihlman, pääjohtaja
Väylävirasto	Mirja Noukka, toimialajohtaja
Lapin ELY-keskus	Jaakko Ylinampa, ylijohaja
Lapin ELY-keskus	Timo Jokelainen, johtaja
Lapin ELY-keskus	Marja Perälä, johtaja

ELY-KESKUSTEN TOIMINTAMENOMÄÄRÄRAHAN ALUSTAVA JAKO VUODELLE 2021, LUONNOS 7.12.2020

Liite

ELY-KESKUS	Jako 2020 (pl. kertaluonteiset, matkat, muut menot, virkistys)	Matkat, muut menot ja virkistys	Palkkausten tarkistukset	L- vastualueen lisäresurssit	Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen	Maatalouden valvonta	Osaajapulan koordinointi	Muut muutokset	OSOITETTAVA MÄÄRÄRAHA
Uusimaa	12 613 100	468 250	544 100	182 700	261 000	22 200	72 000	355 800	14 519 150
Varsinais-Suomi	11 605 800	688 050	500 700	182 700	78 300	43 500	72 000	35 900	13 206 950
Satakunta	2 128 600	111 250	91 800	0	52 200	25 700	72 000	0	2 481 550
Häme	5 625 800	208 100	242 700	0	52 200	30 900	72 000	-10 000	6 221 700
Pirkanmaa	6 223 300	389 450	268 500	182 700	78 300	36 100	72 000	283 600	7 533 950
Kaakkois-Suomi	8 684 200	391 650	374 600	182 700	78 300	25 200	72 000	-348 600	9 460 050
Etelä-Savo	4 493 600	188 750	193 800	0	26 100	22 200	72 000	21 000	5 017 450
Pohjois-Savo	6 921 300	391 600	298 600	121 800	52 200	35 200	72 000	0	7 892 700
Pohjois-Karjala	3 709 900	154 600	160 000	0	26 100	20 000	72 000	60 900	4 203 500
Keski-Suomi	8 818 500	363 000	380 400	182 700	52 200	24 400	72 000	60 900	9 954 100
Etelä-Pohjanmaa	9 295 700	484 150	401 000	121 800	26 100	47 400	72 000	208 800	10 656 950
Pohjanmaa	2 963 300	171 000	127 800	0	52 200	40 900	72 000	0	3 427 200
Pohjois-Pohjanmaa	8 527 500	430 350	367 900	121 800	78 300	41 300	72 000	193 145	9 832 295
Kainuu	3 436 900	176 850	148 300	0	52 200	7 400	72 000	-6 155	3 887 495
Lappi	8 505 900	477 500	366 900	243 600	26 100	12 600	72 000	58 500	9 763 100
KEHA oma toiminta	22 559 200	832 200	973 200	0	52 200	0	0	0	24 416 800
KEHA/ELY-keskusten yhteiset menot	33 888 968	0	0	227 500	156 000	65 000	120 000	1 881 210	36 338 678
TE-ASPA	4 444 900	0	191 700	0	0	0	0	0	4 636 600
YHTEENSÄ	164 446 468	5 926 750	5 632 000	1 750 000	1 200 000	500 000	1 200 000	2 795 000	183 450 218